

CELOŠTÁTNA POSTUPOVÁ SÚŤAŽ A PREHLIADKA V UMELECKOM PREDNESE POÉZIE A PRÓZY,
V TVORBE RECITAČNÝCH KOLEKTÍVOV A DIVADIEL POÉZIE DETÍ, MLÁDEŽE A DOSPELÝCH

Ak sa z umenia
stane bytostná
potreba, zmení sa
celá spoločnosť

NIET MA VIAC; STÍN TO, INÝ TO TÓN

Nebyť kvalitnej literatúry, nebolo by kvalitných prednesov. Z hodnotných kníh sa však (aj tla-
kom knižného trhu) stala periférna záležitosť
niekoľkých nezlomných malých vydavateľstiev.
Medzi vlajkové lode patrí určite Modrý Peter
z Levoče, ktoré sa na Slovensku ako jedno z mála
špecializuje na vydávanie pôvodnej slovenskej
poézie. Rozprával som sa s jeho zakladateľom
a vydavateľom, básnikom, prekladateľom a tento
rok aj porotcom Hviezdoslavovho Kubína Petrom
Milčákom.

Tridsať rokov Modrého Petra... Spomínate si na začiatky?

V čase založenia Modrého Petra, teda tesne po Nežnej revolúcii, mnohé vydavateľstvá zanikli a nové nemali záujem o vydávanie neziskovej literatúry alebo pôvodnej slovenskej tvorby. Pre mňa to bol impulz, hoci som dovtedy nemal žiadne priame skúsenosti s prácou vydavateľa. Dovtedy som knihy iba poctivo čítal od prvej po poslednú stranu, teda napríklad aj tiráže, ohmatával som obálky kníh. Môj strýko Jozef Milčák bol roky organizátorom Levočského recitálu, krajskej prehliadky v umeleckom prednese. V rámci nej vydával brožované bibliofílie a ja som, ešte ako chlapec, sledoval jeho prácu. Tam to zrejme celé začalo.

Už na začiatku ste mali jasnú profiláciu?

Áno, ako prvý som založil edíciu pôvodnej slovenskej poézie Mušľa, no v tom istom roku aj edíciu Sívá brada pre literárnovedné, esejistické a teatrologické publikácie. Popri týchto pilieroch som pomaly začal vydávať aj literatúru pre deti a mládež a prekladové tituly. Avšak tým, že som v Modrom Petrovi jediný "zamestnanec", som limitovaný čo do množstva nových publikácií. Začínal som so štyrmi titulmi ročne, v tomto roku ich vydám viac ako desať, hoci ponúk rukopisov som mal aj na pätnásť. Najmä kvôli narastajúcej administratívnej a časovej náročnosti plánujem počet titulov v ďalších rokoch znižovať. V istom zmysle ma limituje aj to, že sa živím inou prácou a vydávanie je skôr moja vášeň.

Tak to skúsme za tie roky zrátať: koľko kníh doteraz vydal Modrý Peter?

Dokopy to bude viac ako 200 kníh, najviac →

PAVOL O. HVIEZDOSLAV
- HEADÁM SA, HEADÁM

z edície Mušla a Sívá brada. Detská literatúra nevychádza v edícii, ktorá by mala jednotnú grafickú podobu, skôr ide o edičný rad - nazval som ho Luskáčik. Občas vydám aj tituly z prózy, drámy a v poslednom čase pomerne pravidelne aj zo súčasnej svetovej poézie.

Čo si na autoroch ceníte najviac, resp. čo robiť, aby sa aj začínajúci autor dostal do vašej zbierky?

Riadim sa pravidlom, že každý ponúkaný text si dôkladne prečítam. Často už pomerne rýchlo, po niekoľkých stranách zistím, či má literárne kvality alebo nie. Platí to aj pri známych autoroch. Aj tam sa môže stať, že hoci sú ich dovtedajšie diela veľmi hodnotné, práve tento nový rukopis ma zaujať nemusí. Text by ma mal vtiahnuť, očariť svojou originalnosťou. Ako to hovorí aj Jon Fosse: „záblesky geniality sa prejavujú v tom, že dostanete text, ktorý je fundamentálne iný od všetkých ostatných“. A to sa môže stať pri overenom Ivanovi Štrpkovi, ktorého básne ma odzbrojujú a nadchýňajú, ale aj pri debutantovi. Pamätám si na Ladislava Lipcseia, ktorému som vydal jeho debut a to v čase, keď bol ešte neznámym chlapcom. Videl som ho ako porotca na Akademickom Prešove. Prezentoval sa tam so svojou básňou, ktorej veľká časť bola iba slovný balast. Náhoda však chcela, že sme po súťaži spolu cestovali autobusom a po dlhej debate sme sa dohodli, že mi pošle ešte aj iné básne. A tie ma posadili na zadok.

Mnohí, pre väčšinu spoločnosti neznámi autori, u vás našli útočisko, vzácnu možnosť sa prezentovať. Dá sa domácej literárnej tvorbe presadiť aj v zahraničí?

Žiaľ, o žiadnej veľkej diskusii o našich spisovateľoch som v zahraničí nepočul. Ani o takom Hviezdoslavovi či Rúfusovi. V posledných rokoch sa však situácia výrazne zlepšuje a to najmä zásluhou Literárneho informačného centra (LIC) a agentúry SLOLIA. Dodnes mám ale v hlave spomienku z kníhkupectva v Londýne, kde mali police rozdelené podľa národných literatúr – bulharskú, poľskú, českú, rumunskú... My sme nemali nič. Riešenie vidím aj v spolupráci s kvalitnými zahraničnými spolupracovníkmi. Iné kultúry majú zároveň autorov, ktorí buď v zahraničí žijú, alebo tam emigrovali a medzičasom ich tamojšia literárna spoločnosť akceptovala. Vďaka tomu vytvorili most, po ktorom sa v prekladoch do inej literatúry dostávajú aj ďalší ich spisovateľskí kolegovia. My zatiaľ žiaden taký most nemáme, hoci si myslím, že naša literárna špička má svetové kvality.

A ako je to s čitateľmi? Mám pocit, že aj keď sa v školskej príprave venuje slovenskej literatúre aký-taký čas, napriek tomu nemám pocit, že by nám zo škôl vychádzali milovníci poézie. Kde robia školy chybu?

Škola robí literatúre často medvediu službu. Mladých čitateľov nezískava, ale odrádza. Mnoho učiteľov má problém s porozumením súčasnej poézie, nieto ešte s interpretáciou pre žiakov a študentov. Nestavajú sa k poézii ako k výsostnému umeleckému aktu. Problém je, že báseň i jej čítanie sú nesamozrejmou situáciou, keďže, ako to hovoril už M. de Montaigne, básne viac znamenajú ako vypovedajú. V Modrom Petrovi sme sa na to pokúsili reagovať a vydali sme dva tituly Ako sa číta báseň I. a II.

Otočili sme v nich interpretačný princíp a namiesto kritikov a literárnych vedcov sme oslovili samotných autorov, aby svoju tvorbu čitateľom priblížili, aby ponúkli akýsi návod, ako by sa dal ich básnický text čítať a interpretovať.

Akú úlohu v tom môže zohrať Hviezdoslavov Kubín?

Nemyslím si, že by sa vďaka Kubínu dramaticky zvyšoval počet milovníkov literatúry. Dobrou správou by bolo, ak by sa ich počet aspoň udržiaval, ak by na Slovensku stále bolo pre koho vydávať pôvodnú básnickú a prozaickú tvorbu. Otázkou je, či má byť vôbec cieľom takejto súťaže zvyšovať počet čitateľov - myslím si, že skôr by malo ísť o prehĺbovanie vzťahu s umeleckým textom a schopnosti jeho hĺbkového čítania.

Tento rok ste začali spolupracovať s Denníkom N a vytvorili ste rubriku Báseň na tento deň, pre ktorú vyberáte známu i menej známu slovenskú tvorbu. Ak teda nie je cieľom Kubína rozširovať rady čitateľov, je to hlavnou motiváciou tejto virtuálnej iniciatívy?

Najskôr som chcel ukázať, že slovenská poézia je na okraji spoločenského záujmu. Próza je viac čítaná, širšie reflektovaná a má aspoň kvalitnú súťaž Anasoft litera. Poézia ničím takým nedisponuje. Novinová platforma Minúta po minúte je pritom najčítanejšia na Slovensku, a väčšinou ju tvoria správy z politického, ekonomického, možno spoločenského života. Ak sa tam odrazu zjaví básnický text a človek naň náhodne klikne, tých pár riadkov ho môže obohatiť a ponúknuť aj nepragmatický pohľad na realitu. Projekt Báseň na tento deň však nemá za cieľ prezentovať veľké básnické osobnosti, skôr mi ide o text ako taký, o jeho umeleckú kvalitu. Za autorom, ktorého text bol publikovaný, nemusí stáť veľké literárne dielo, pokojne to môže byť aj tak, že napísal iba jednu výnimočnú báseň za celý život.

Ako na poéziu či prózu nazeráte ako porotca Hviezdoslavovho Kubína?

Pri recitácii sa nedá text oddeliť od jeho interpretácie a konkrétnej javiskovej realizácie. Nie sú to samostatné zásuvky, ale časti, ktoré v konečnom dôsledku vytvárajú celok. Ukazuje sa, že výnimočné výkony sú postavené na výnimočných textoch a aj veľmi kvalitní a technicky disponovaní recitátori sa neraz nedopracujú k umelecky silnému a hodnotnému výsledku práve kvôli limitom textu, ktorý si vybrali.

Keby ste na situácii okolo čitateľnosti kvalitnej literatúry mohli niečo zmeniť, čo by to bolo?

Na Hviezdoslavovom Kubíne je fantastické to, že tu opakovane prichádzajú deti a mladí ľudia, pre ktorých je čítanie dôležité natolko, že časom azda zistia, že je pre nich bytostnou potrebou. Keď sa ráno zobudia, musia sa najesť a k tomu aj prečítať báseň či poviedku. Som si istý, že ak rodičia budú pravidelne brať svoje deti do galérie, múzea, kina, divadla..., vytvoria z nich v dlhšom časovom horizonte pravidelných recipientov umenia. A tak je to aj s Kubínom. Ak sa z umenia stane bytostná potreba, zmení sa celá spoločnosť.

JM

Možno to bude prehnané konštatovanie, avšak tohtoročná IV. kategória poézie ukázala, že umelecké slovo nemá iba estetické danningi a silu pohladit' ucho svojou lúbozvučnou skladbou, ale môže byť nástrojom osobnej angažovanosti, feminizácie či takmer politického aktivizmu. Ako jednotliví recitátori prišli k svojim textom a ako dlho na ňom pracujú?

Dominika Ďuricová: Text som si vybrala na začiatku pandémie a vyskladala som ho z diela Jána Kostru Zem. Text je pre mňa výpoveďou, ako si ničime svet a bojujeme medzi sebou. Chcela som ním povedať, aké hovadiny trieskajú niektorí ľudia a čo sa na prvý pohľad zdá ako pravda a pritom je to výmysel.

Ema Fröhlichová: Približne pred rokom som objavila tento text. V každom verši a obraze som si našla svoju skúsenosť, metaforu, vďaka čomu som sa v ňom cítila dobre. Možno po dlhých rokoch mi text nesadol takto dobre.

Samuel Vrlák: K textu sme prišli úplnou náhodou, prečítali sme knihu a táto pasáž na nás hneď zapôsobilá. Vybrali sme ju pred trištvrte rokom a hneď sa jej venovali. Našiel som v nej otázky, ktoré sa týkajú súčasnej spoločnosti: otázky alkoholizmu, závislosti a pod. Čoraz viac si uvedomujem, že by mali byť predkladané mojej generácii.

Andrej Rácz: Myslím, že text bol na mňa ušitý. Moja režisérka ma dobre pozná a jedného dňa mi ho len tak odporučila. Povedal som si, veď text je akosi o mne a postava sa mi nejak zvlášťne podobá. Nie, to je trápny popis... Je to o mentálnom stave a nezodpovednosti. Vďaka tomuto textu som tiež zistil, že ma baví prednášať poéziu.

Pavína Praskačová: Text som mala vybraný ešte pred pandemiou. Chvilu som sa mu nevenovala, keďže sa zavreli školy. S pani učiteľkou sme ho však oprášili a začali na ňom pracovať. Dost' ma na ňom zaujíma, do akej doby je vsadený.

Bronislava Ištvanová: Biblický príbeh, ktorý som dnes recitovala, sme vyberali počas pandémie. Originálny text má približne 28 strán, čo bol pre mňa šok. Predtým som sa nevenovala poézii, ale próze, čo bola pre mňa veľká výzva, skúsiť to práve s týmto textom. Hviezdoslav písal komplikovane, no otvoril mi obzory a fantáziu.

Eva Ol'ňová: Monológ Marylin Monroe, ktorý som dnes predniesla, mi odporučila moja sestra, ktorá ho recitovala na strednej škole. Na prednes som ho pripravovala necelý rok s tým, že z princípu som nechcela s nikým spolupracovať. Cítim sa v ňom fajn, pretože správne opisuje danú dobu a pocit. Dovtedy som reci-

tovala len prózu a často mi bolo vyčítané prílišné herecké poňatie textov. Táto báseň je síce tiež veľmi „herecká“, no bola pre mňa skúškou si vytvoriť pevné hranice.

Laura Laurinčíková: Nie som veľký knihomol. Mám šťastie, že mi moja mama ukázala pár básní, z ktorých som si vybrala túto. Musela som sa v nej ale najskôr dosť porýpať, pretože mnohé verše neboli na prvé čítanie jasné. Práca so všetkým pointami a metaforami trvá už asi rok a stále v básni nachádzam nové a nové symboly.

Monika Kabzanová: K básni som sa dostala na začiatku minulého roka vďaka blízkej priateľke, ktorá na ňom so mnou aj pracovala. Najviac sa mi na ňom páči téma, aké rôzne podoby môže mať láska. Na texte som následne pracovala aj s pani učiteľkou, vďaka čomu som si uvedomila nové súvislosti a ďalšiu hĺbku textu.

Ema Mančíková: Knihu som čítala už predtým a veľmi ma potešilo, keď mi pani učiteľka ponúkla túto ukážku na prednes. Text je o láske, najmä bolestivej, o emancipovanej žene a emočnej nevyrovnanosti. Dost' sa s ním stotožňujem. Tým, že to nie je klasická poézia, ale kombinácia voľného verša a prozaických momentov, som si uvedomila, že ako recitátori nemusíme v poézii rešpektovať tradičné pravidlá a skôr ju smieme vystavať tak, ako ju citíme.

JM

NOVÝ TEXT NAUČÍ AJ POUČÍ

Aj recitátorom tejto, literárne veľmi podnetnej, IV. kategórie prednesu prózy som položil otázky inšpirované leitmotívom tohtoročného Kubína. Ako ste hľadali tento text a čím vás osobne oslovil?

Alex Mihalík: Text som hľadal dlho, ale tento som objavil úplnou náhodou. Moja učiteľka mi ho ponúkla, pozri mám takúto haluz. Bez nejakého cieľa, lebo najprv som rozmýšľal nad poéziou, a veľmi sa zapáčil, prekvapila ma jeho ľahkosť, ktorá ma aj zasiahla a veľmi sa mi páčil aj autorov pohľad na svet, ako a cez čo rieši situáciu. Myslím si, že určite som sa v tom našiel vo viacerých osobnejších veciach.

Adela Gaľová: Zvyčajne text hľadám veľmi ťažko, ale tentoraz to bolo jednoduché v tom, že predošlá recitátorka z našej školy ho prednášala. Oslovil ma hneď a myslím si, že je to stále aktuálna téma každej generácie.

Laura Majcherová: Pre mňa ten text bol dosť taký osobný, kvôli vzťahu s matkou, a preto ma hneď zaujal, ale pomáhala mi ho vybrať učiteľka.

Veronika Synčáková: Text väčšinou hľadáme dlhšie a ani toto nebola výnimka. Ja som vlastne čítala túto poviedku niekedy na začiatku roka, potom som mesiac

bola taká, že nie. Neskôr som sa k nemu vrátila a vtedy som si ho prvýkrát nahlas prečítala a povedala som si, že je celkom fajn. My sme sa o tom veľa rozprávali a našla som sa.

Nina Benkovičová: Tento text som našla možno pred rokom. Náročné bolo rozhodovanie, či je to text vhodný na recitovanie, pretože je pomerne brutálny. Myslím si, že texty, v ktorých vystupujú silné a dobre napísané ženské hrdinky, sú pomerne raritné, aj preto ich treba prednášať na takýchto prehliadkach. To ma presvedčilo, že áno, že ich treba odovzdať ľuďom.

Linda Ollé: Tento text som si vybrala už veľmi dávno. Je to kniha, ktorú som ja potom upravovala. Pôvodne to mala byť monodráma, ale človek mieni, pán Boh mení, prišla korona, takže vznikla takáto forma. Je to taký ľahko ťažký feminizmus, s ktorým sa stotožňujem.

Tamara Kenderová: Text sa mi do rúk dostal už dávnejšie cez knihu poviedok na jednej tvorivej dielni a veľmi sa mi páčil. Skôr tam dlhšie trvalo škrtanie. Páčilo sa mi na ňom, že je taký absurdný, miestami až brutálny.

Pavína Púpalová: Ja som si hľadala pôvodne text do školy na hodinu prednesu, ale vtedy boli knižnice zatvorené, tak sme maminou kúpili túto knihu. Roald Dahl je vynikajúci

rozprávač. A tak intuitívne som si vybrala tento text, pretože som sa možno stotožnila s tým čiernym humorom. Sama som z toho bola prekvapená, pretože dovtedy som čierny humor nemala rada. A stotožnila som sa aj s hlavnou hrdinkou poviedky. Páči sa mi tá absurdnosť, čierny humor až brutalita.

Alexandra Hornáková: Čítala som ako každý rok veľmi veľa kníh, kým som sa dostala k tomuto dielu. Je to v podstate úryvok z tej knihy, jedna kapitola, ktorú sme spolu s pani učiteľkou museli veľmi, veľmi skracovať, ale vybrala som si ho teda sama a zalúbila som sa doň, lebo mal aj krásne a melancholické pasáže, ktoré podľa mňa dojmú čitateľa aj poslucháča, ale zároveň v sebe toho nesie hrozne veľa, lebo je rozčlenený na viacero rovín. Pre mňa má takú veľkú myšlienku, že vlastne aj keď niečo končí, tak väčšinou začne niečo nové a ten cyklus sa bude stále a stále opakovať. Preto je dôležité, aby sme stále na to mysleli a žili naplno.

Jakub Pecen: K poviedke som sa dostal úplne náhodou, ale napriek tomu sa mi veľmi zapáčila. Aj keď je to veľmi humorne napísaný text, našiel som v ňom aj vážne a krásne myšlienky, s ktorými som sa vedel stotožniť a veľmi sa mi to páčilo.

JKB

NABÁDAVÉ A INŠPIRATÍVNE...

Odborná porota (vo veľmi napínavej a miestami aj kontroverznej argumentácii svojej pravdy) hodnotila každého jedného recitátora a recitátorku 4. kategórie a dospela ku všetkými porotcami akceptovateľnému kompromisu.

V poézii sa nám predstavilo 10 recitátorov:

Bronislava Ištvanová, Košice – Pavol Országh Hviezdoslav: Ráchel

Z rozsiahlej básne s biblickým príbehom recitátorka vybrala scénu zisťovania narodenia a vraždenia detí na príkaz kráľa Herodesa z čias Kristovho narodenia. Dej je sústredený na dialóg zbrojnoša a Ráchel, výrazovo plasticky i rytmicky zvládnutý, samotný akt vraždenia stvárnila recitátorka gesticky a symbolicky pohybom paže a dlane. Hromadný nárek, žiaľ a až monumentálne vzývanie trestu v texte recitátorka v závere skondenzovala do prosby až modlitby za potrestanie, čím sa trochu ochudobnila o vygradovaný záver prednesu.

Dominika Ďuricová, Veľký Krtíš – Ján Kostra: Zem

Už málo recitovaného autora priblížila recitátorka dnešku výberom témy ohrozenia Zeme človekom, aktuálnymi živými veršami a hlavne hyperbolizujúcim recitátorským výrazom i vizuálnymi prostriedkami – kostýmom, líčením, rekvizitou i akciou s ňou. Divadelná vizualizácia i prednes tvorili nadsádzku bytosti, ktorá účtuje s ničiteľmi našej planéty s plnou vážnosťou, ale aj iróniou, kritikou, zosmiešnením človeka i sebaíroniou interpretky. Miera estetiky brudu však zostala otvorenou otázkou recepcie.

Jaroslava Čajková, predsedníčka poroty

Laura Laurinčíková, Trenčianske Stankovce – Jacques Prévert: Slnko noci

Recitátorka ovláda abecedu prednesu poézie. Ďalším krokom k umelecky pôsobivejšej výpovedi by mohla byť invenčnejšia práca s významom a využitie pestrejšej škály výrazových prostriedkov s cieľom zvýrazniť osobné posolstvo.

Ema Mančíková, Sered' – Rupi Kaur: Mlieko a med

Recitátorka sa stotožňuje s autorkou v boji proti nerovnoprávnosti a závislosti ženy vo vzťahu s partnerom, ale jej postoj je miernejší, niekedy až defenzívny. Interakciou autorkinej radikálnosti s nežnosťou prejavu recitátorky symbolizovanej kontrastným kostýmom vzniká zaujímavý, inšpiratívny a príjemný prednes.

Richard Veselý, porotca

Samuel Vrlák, Malacky – Mäta Tikkanen: Príbeh lásky storočia

Báskou Príbeh lásky storočia nás recitátor viedol vnútorným prežívaním človeka pasujúcim sa s alkoholizmom svojich rodičov. Samuel vie priniesť na javisko mrazivú atmosféru a jeho silnou stránkou je predstavivosť. Vnútrošným zrakom vidí obrazy, ktoré poslucháčom sprostredkúva a tak ich vedie magickým svetom poézie. V básni pracuje s voľným veršom, ktorého štruktúru a formu nie vždy dodržiava. Možno momentálna indisponovanosť alebo nesústredenosť nedovolila recitátorovi vojsť hlbšie do vnútra postavy, čím sa javila ako málo plastická. Celková výstavba básne, jej členenie a gradovanie sa v podaní recitátora Samuela Vrláka tentoraz na kubínskom javisku rozpadla.

Pavína Praskačová, Častkov – Alexander Sergejevič Pušin: Bachčisarajská fontána

Recitátorka zaujala poslucháčov i porotu zaujímavou dramaturgiou. Pavína ukázala svoju interpretačnú silu najmä v opisných pasážach a presnom pointovaní jednotlivých celkov. Veľmi pekne sa jej podarilo kreovať vzťah dvoch súperiacich žien. Prejav recitátorky je lyrický a zvnútornený, preto jej svedčí viac komorný priestor. Na veľkom javisku sa objavovali pasáže na hranici zrozumiteľnosti a počuteľnosti. V závere básne v interpretácii absentoval vyostrený dramatický konflikt. Pavína Praskačová je ale výrazná interpretka s bohatým vnútorným svetom a zmyslom pre vyjadrenie podtextu básne. Pre jej interpretačný rast bude do budúcnosti vhodná vedomá práca s vonkajšími výrazovými prostriedkami.

Martina Majerníková Koval, porotkyňa

Monika Kabzanová, Považská Bystrica – Jaroslav Rezník: Morálka lásky

Recitátorka pôsobí dievčensky a veľmi krehko. Text uchopila lyricky a jemne. Trochu problematické sa mi javí posadenie hlasu, ktoré je svetlé, pôsobí veľmi mlado, až detsky. V pasážach, ktoré si vyžadujú väčšiu vnútornú energiu a apelativnosť, pôsobí trochu ukričane a nepresvedčivo. V stavaní prednesu potrebuje vybudovať väčšiu výrazovú plasticnosť a venovať väčšiu pozornosť technike tvorby hlasu, aby bol zvukovo sýtejší a plnší. Určite to príde s vekom a recitátorkiným dozretím.

Ema Fröhlichová, Kamienka – Ingeborg Bachmannová: Nepoznám iný lepší svet

Sympatický a citlivý prejav, ktorému nechýba úprimnosť. V expozícii prednesu pôsobí prednes čisto a dievčensky, no neskôr by sa žiadalo text uchopiť s väčšou energiou, zvukovo pevnejšie a s väčším emocionálnym zapojením, lebo vnútorný konflikt, prítomný v texte k adresátovi dostatočne neprenikne. Napriek sympatickému vyzneniu pôsobí recitátorka ešte zviazane. Prospelo by viac sa emocionálne otvoriť, aby prednes pôsobil istejšie a presvedčivejšie.

Helena Čertíková, porotkyňa

Andrej Rácz, Nitra – Zbigniew Herbert, Jan Twardowski: Priepasť pána Cogita

Básnici Herbert a Twardowski smerujú do rovnakého ciela celkom odlišnými cestami. Ich texty sa však v pásme prekvapujúco hladko dopĺňajú, aj preto pôsobí kompaktné. Odlíšnosť autorských poetík si pri prednese vyžaduje odlišný prístup, a zatiaľ čo je recitátor v herbertovských častiach prirodzený, svieži a podmanivý, pri Twardovského textoch u neho zrazu cítiť istú interpretačnú bezradnosť, čo sa prenáša aj do modelovania týchto pasáží. Recitátor sa podujal na umelecké sprostredkovanie silnej filozofickej témy a vyšiel z tohto boja so ctou.

Eva Oláhová, Martin – Andrej Voznesenskij: Monológ Marilyn Monroe

Ruský básnik Voznesenskij je jedným z tých, ktorí svoje verše čítali vo veľkých arénach, a je možné, že niektoré jeho básne vznikali aj s týmto vedomím. Marilyn Monroe sa v tomto texte nespája so žiadnym škandalom ani extravaganciou. Práve naopak: ide o svedčenie ľudskej bytosti: ženy, ktorá je drásavo otvorená, občas pôsobí zmätene, občas zahanbe-

HODNOTENIE RECITÁTOROV 4. KATEGÓRIE

ne. Viac než o čomkoľvek inom svedčí najmä o krehkom vnútri. Recitátorkin prednes je vnútorne nesmierne intenzívny, subtilný, stíšený, ale napriek tomu nájstojčivý. Počas celého prednesu sa trúfalo pohybuje v týchto prísne stanovených (v istom zmysle aj limitujúcich) hraniciach, ktoré jej však vôbec nebránia vytvoriť plastickú výpoveď s pohlcujúcou atmosférou.

Peter Milčák, porotca

V próze sme si vypočuli 11 recitátorov:

Nina Benkovičová, Bratislava – Anna Gavalda: Katgut

Drsnú poviedku francúzskej autorky z normandského vidieka rozprávala recitátorka priliehajúcim strohým štýlom. Komentovanie práce veterinárky, jej postupné prijímanie tvrdými ľuďmi až po drastickú scénu niekoľkonásobného znásilnenia a následnej pomsty recitátorka zvládla v rovnomernom tempe a častom frázovaní lineárneho rozprávania, hoci poviedka očakáva primeranú gradáciu, aby ublíženie a skutky človeka boli hodnotené ľudskými kritériami a nezliali sa na rovnakú zvieraciu úroveň.

Tamara Kenderová, Ružomberok – Roald Dahl: Prasa

Poviedka anglického autora o konci malého vegetariána na bitútku, kde končí podrezaný na háku medzi prascami, má drsnosť i noblesu, uhladenosť reality i prehnanú fantáziu, dramatickosť až horor i čierny humor. Impulzy, ktoré interpret môže výrazovo vyjadriť viacznačne a s nadhľadom. Recitátorka sa však oprela viac o prizmu chlapčenského pohľadu, čo ju dovedlo viac k detinskosti ako vyspelejšej výpovedi, hoci príbeh vedela plasticky vystavať aj primerane gradovať.

Jaroslava Čajková, predsedníčka poroty

Katarína Gazdová, Vranov nad Topľou – Robert Hugh Benson: Pán sveta

Vcelku zaujímavá teologická diskusia z pera významného anglikánskeho cirkevného predstaviteľa, ktorý prestúpil na katolícku vieru prostredníctvom jeho dystopického románu ostala bez významnejšieho recitátorkinho vkladu. Kultivované čítanie bez ambície posunúť vyššie 100-ročnú predlohu do nových súvislostí.

Alex Mihalík, Nové Zámky – Ian McEwan: V orechovej škrupinke

Originalny text s ľudským plodom v maternici v úlohe rozprávača použil recitátor v prvom pláne svojho vystúpenia celkom úspešne s presnou dávkou humoru. Menej výrazný bol pokus o ponor do roviny vzťahov medzi dospelými a ich dopadu na budúcnosť ešte nenarodeného dieťaťa. Istú rozpačitosť podčiarkla aj technická nevyrovnanosť prednesu, predovšetkým v nadužívaní nefunkčných páuz a gest.

Jakub Pecen, Nová Dubnica – Dušan Mitana: Oáza s jabloňami

Príjemný a vtipný prednes o patáliách pohlavného prebúdzania sa chlapcov úspešne naplnil nenáročnú ambíciu talentovaného rozprávača. Nabudúce sa možno oplatí pustiť sa do hlbšieho hľadania skrytých významov a odkrývania možností textu i samého recitátora.

Richard Veselý, porotca

Alexandra Hornáková, Trnava – Ali Smith: Jeseň

Recitátorka si zvolila jeden z najnáročnejších textov na umelecký prednes. Je zložitý štruktúrovaný, strieda s v ňom retrospektíva a prítomnosť v pomerne zložitom tvare. Recitátorka si však s touto výzvou dobre poradila: zaujala presnosťou výrazu, schopnosťou budovať atmosféru a pointovať záverečné sekvencie textu. Zo zvoleného textu dokázala v svojom prednese vytiahnuť aj jeho širší, filozofický rozmer, ktorý nás v záverečnej pointe zasiahol.

Paľína Púpalová, Banská Bystrica – Roald Dahl: Aj jahňa môže zabiť

Recitátorka si zvolila čitateľsky príťažlivý, bizarný a jemne hororový text R. Dahla, ktorý jej však neponúkol možnosť ďalšieho hľadania, a tým ani obohatenie prednesu o ďalší rozmer. Pri prednese sa držala základnej epickej línie príbehu, rozohrávala ho iba vonkajšou charakterizáciou postáv, ktorá bola trochu plochá. Mala som dojem, že vsadila na istotu. Prerozprávala vtipný príbeh, no jej prednesu chýbala pridaná hodnota, ktorá by poslucháča prekvapila a prednes urobila zaujímavejším.

Helena Čertíková, porotkyňa

Veronika Synčáková, Nitra – Dominika Moravčíková: Teplokrvný druh

Ambiciózny, mohovrstevný text mladej slovenskej autorky ponúkol interpretačné možnosti, ktoré recitátorka naplno využila. Jej sústredený prednes vychádzal zo skutočného vhlbenia sa do textu a z odvahy nespoľahnúť sa - aspoň v istých fázach - len na osvedčené výrazové prostriedky, ktoré by ju mali/mohli priviesť k istému, no menej nápaditému výsledku. Namiesto toho úspešne podstúpila riziko v snahe po autentickejšej, osobnejšej a osobitejšej výpovedi (napr. aj fragmentovaním viet na nečakaných miestach). Cesta od textu k prednesu nebola v tomto prípade vôbec pramočiara, čo bolo nepochybne vzrušujúce a obohacujúce pre obe strany: recitátorku i divákov.

Adela Gaľová, Prešov – Viliam Klimáček: Tapetová ruža

Text slovenského dramatika a prozaika V. Klimáčka s jednoduchým príbehom, plný krehkosti, bezbrannosti, túžby po láske a spolupatričnosti a nostalgie, ktorý však v prednese pôsobí plocho - zrejme v dôsledku absentujúcej poctivej interpretačnej práce recitátorky. Celkovo išlo o málo tvorivý prednes s nedostatočným osobným vkladom, v ktorom sa nič zásadné a prekvapujúce neudeje. Akoby sa recitátorka bála byť viac sama sebou, pozrieť sa hlbšie do svojho vnútra a nájsť v ňom odpovede, bez ktorých sa nemožno pohnúť z miesta.

Peter Milčák, porotca

Laura Majcherová, Nitra, Tereza Olhová: Nespúšťaj oči z trate

Laura nám priniesla príbeh od mladej slovenskej autorky Terezy Olhovej s názvom Nespúšťaj oči z trate. Cez svoju optiku rebelskej dospievajúcej dcéry kreuje jej vzťah k svojej matke. Výraz recitátorky bol hneď od začiatku expresívny a uveriteľný, no jej interpretácia ostala len v jednej polohe oklieštená o vtíp, dilemy a hľadanie pochopenia dcéry k mame. Išlo skôr iba o prerozprávanie príbehu. Laura si rozbíjala myšlienky stakatovitým tokom reči, a miestami si pomáhala umelo vyrobenými intonáciami. Treba si uvedomiť, že v slovenčine máme vo vete iba jeden dôraz. Jednotlivé segmenty nespájala a tým nedokázala vybudovať zrozumiteľnú celistvú výpoveď.

Linda Ollé, Bratislava – Elfriede Jelinek: Milenky – útržky ženy

Román Elfriede Jelinek Milenky považujem za dramaturgický prínos. Špecifický jazyk autorky a atmosféru obsiahnutú v románe recitátorka výborne vystihla. Dokonca dramaturgická úprava románu bola konštruovaná umne s jasnou výpoveďou. Linda dokázala zaujať svoj postoj k trom ženským postavám a ich životnej filozofii. Linda je premýšľajúca a inteligentná recitátorka s talentom pre vytváranie hyperboly a štylizácie. Problém jej vystúpenia vidím v nasadení rýchleho tempo-rytmu, ktorý jej bránil v gradovaní a spôsoboval komplikácie s artikuláciou. Rýchle tempo na začiatku bolo prekážkou orientácie poslucháča v príbehu.

Martina Majerníková Koval, porotkyňa

Bolo to v jeseni 1991, keď sme sa po prvýkrát stretli na HK. Vtedy však kládla otázky ona, ja som ako hviezdoslavovokubínsky zelenáč ešte len začínal hľadať a možno aj preto som azda trochu nemotorne odpovedal. Teraz sa, azda trochu motornejšie, pýtam ja, keď oproti mne sedí dobrá a múdra duša Hviezdoslavových Kubínov, Jarka Čajková.

Čo sa za tie roky zmenilo a čo stále trvá?

Zmenilo sa toho veľa, aj v našom živote, aj na Hviezdoslavovom Kubíne. Zmenil sa počet účastníkov, zlepšili sa možnosti pre detských recitátorov, pre detské recitačné kolektívy. Otvorili sa možnosti spolupráce s Oravským múzeom aj Oravskou knižnicou, vzniklo veľa pestrých programov... Posledné roky nám do toho vstúpila pandémia, ktorá dosť radikálne zmenila podobu súťaže smerom k zúženiu možnosti prezentácie, ale verím, že to sa tiež v dohľadnom čase zmení k lepšiemu. A čo trvá? Mňa teší, že zostal záujem recitátorov o prednes a spolu s ním aj o literatúru. V Dolnom Kubíne zostali pomerne stabilné podmienky pre túto aktivitu. Zostal, našťastie, aj okruh porotcov – ochotníkov v tom dobrom zmysle slova – ktorí sa venujú tejto aktivite a naďalej ju zušľachtujú.

Hviezdoslavov Kubín. To boli predovšetkým ľudia. Organizátori, hodnotitelia, účastníci. Ktorí z nich ti výnimočne utkveli v pamäti a čím? Myslím teraz skôr z ľudského ako odborného hľadiska.

V mojom najstaršom období HK z ľudského hľadiska pre mňa veľa znamenal môj manžel Ján Kamenistý, potom Ernest Weidler, s ktorým som ešte ako recitátorka pripravovala svoje prednesy. Obaja pôsobili ako porotcovia, dosť často kontroverzní, ale v každom prípade vždy podnetní a vyzývajúci do diskusie. Potom tu bola veľká časť recitátorov, s ktorými sme zdieľali spoločné zážitky. Môžem spomenúť Evu Janotovú, Táňu Linetovú, Petra Vilhana a Martu Vilhanovú, tí boli pre mňa zaujímaví aj ako recitátori, aj ako ľudia. Richard Veselý, Mikuláš Fehér, to bol človek mimoriadne láskavý, dobrý a prajný ako porotca. Z odborníkov by som ešte menovala profesora Mistríka, ktorý bol zaujímavou osobnosťou Hviezdoslavových Kubínov, pretože to bol na jednej strane veľký jazykovedec, na druhej strane sme sa po revolúcii, bohužiaľ, dozvedeli aj iné veci a musíme povedať, že sme sa tu stretli aj s ľuďmi, ktorí sem nechodili len kvôli umeleckému prednesu. Z ľudského hľadiska mi je ťažko teraz vyzdvihovať ľudí, pretože každý bol pre mňa cenný nielen ako spolupracovník, ale aj ako človek. Či to bolo v rozhovoroch o literatúre, filozofii alebo o živote. Celý ten okruh spolupracovníkov som si vytvárala nielen na základe odbornosti, ale aj na základe ľudských kontaktov, či to bola Eliška Sadílková, Eva Pršová, Marta Vilhanová, Soňa Pariláková, ktorá je nielen skvelou odborníčkou, ale aj mojou blízkou priateľkou. Ono to asi inak nejde, pretože so spolupracovníkmi si musíme byť istým spôsobom aj ľudsky blízki. Človek si s nimi musí mať čo povedať nielen o literatúre a prednese, ale aj o živote.

Hviezdoslavov Kubín to je aj, ale možno najmä – dobrá literatúra. Včera som recitátorom položil otázku, ktorou z literárnych postáv by sa chceli, respektíve nechceli stať. Teraz by ma však viac zaujímalo, ktoré prednesy za tie roky tebou v dobrom zmysle slova „otriasli“.

Pre mňa bol takýmto zážitkom prednes Sone Behulovej Müllerovej, keď recitovala Hviezdoslavovu Ráchel. To bola téma, ktorú som predtým bližšie neskúmala, ale bola to silná téma a Soňa to zarecitovala absolútne bravúrne. Ešte predtým som mala možnosť zažiť prednes Jozefa Mladoňa, ktorý

recitoval Hollého Svatopluka, a musím sa priznať, že som si na Kubíne vtedy prvýkrát uvedomila, že prednes je naozaj veľké umenie a veľký zážrak. Vzbudil vo mne nielen emocionálny zážitok, ale uvedomila som si, ako asi museli prežívať takéto vystúpenia napríklad Štúrovci na Devíne. Hollého Svatopluk v jeho podaní bol nielen umeleckým prednesom, ale aj prechádzkou po histórii a vzbudením (v dobrom zmysle slova) národnej spolunáležitosti. Z tých mladších recitátoriek to bola Zora Kvasnicová, na ktorú tak trochu zabúdame. Tá ako prvá priniesla náročnú Ginsbergovu báseň Kadiš (za Naomi Ginsbergovou). Bol to pre mňa výnimočný prednes. Aj témou, aj ženským uchopením mužského prežívania a cítenia. Z úplne najmladších prednesov ma minulý rok prekvapila Eva Olhová, ktorá recitovala Lehenovú a urobila ju veľmi sviežo, živo a pritom múdro, takže som zvedavá, ako jej vyjde tohtoročný prednes.

V tomto roku si v zdanlivo jednoduchšej pozícii hodnotiteľa prednesov IV. a V. kategórie. Ako sa

cítiš hodinu pred prvými vystúpeniami?

Na jednej strane ľahko, lebo je krásne oravské ráno, slnečné a svieže, ale na druhej strane si uvedomujem, že nás čaká mimoriadne ťažký deň, pretože si vypočujeme celé dve kategórie a vzápätí ich večer hodnotíme, najprv ústne a v noci aj písomne. Pristupujem k tomu veľmi zodpovedne a dúfam, že sa nám v kolektíve porotcov podarí uvažovať a najmä rozhodovať objektívne a múdro.

Čo želaš HK do budúcnosti?

Želám mu, aby existoval dostatok recitátorov, respektíve dostatok ľudí, ktorí nachádzajú v literatúre možnosti prežívania svojej duše a sú schopní ich odovzdávať druhým. To je prvý predpoklad, aby toto podujatie existovalo. Zároveň si želám, aby sa našli organizátori, ktorí sú schopní obety, pretože organizačná práca si odovzdanosť a obetavosť vyžaduje. A ak sa tieto dve veci spoja, o budúcnosť súťaže v umeleckom prednese sa nemusíme báť.

JKB

V tradične vyzretej V. kategórii prednesu poézie sme mali možnosť vypočuť si jednu nesúťažnú recitáciu prostredníctvom videoprojekcie (Ján Galaba) a päť prednesov naživo. Recitátorom som položil otázky inšpirované leitmotívom tohtoročného Kubína. Ako a ako dlho ste hľadali tento konkrétny text? Našli ste v ňom aj niečo o sebe?

Iveta Jesenská: Maša Haľamová, autorka z Turca, odkiaľ aj ja pochádzam. Text mi je veľmi blízky, pretože sú to verše o láske, verše o živote. Nehľadala som ho veľmi dlho, pretože tú knihu mám prečítanú veľa krát, už možno aj dvadsať rokov ju vlastním a už dávno som presne vedela, ktoré básne si vyberiem do montáže.

Veronika Gašperanová: Recitovala som výber vojvodinskej poézie. Kniha sa mi dostala do rúk náhodou a keď som ju prelistovala, tak som mala asi jasno že si vyberiem také mne najbližšie básne. Prekvapivo to bola láska, čo sa mi vlastne doteraz ešte pri recitácii nikdy nestalo, že by som siahla po takýchto ľúbostných básňach. Bola to náhoda, ale veľmi príjemná, pretože to bola zároveň aj príjemná zmena.

Adam Benko: Recitoval som od Ivana Koleniča Flek u bohov. Knišku mi ponúkol kamarát a ako som si ju čítal, zaujala ma konkrétne táto báseň. Čo som v nej našiel? Skôr, čo som si mohol skúsiť použiť nejaký rebelantský text, ktorý ide proti systému. To má na tom zaujalo celkom.

Kristína Reifová: Vybrala som si text z knihy Deti Hamelnu od Dominiky Moravčíkovej. Je to veľmi mladá spisovateľka, vydala túto zbierku nedávno a mne ju predstavila pedagogička. Vybrali sme tento rok kvôli tomu, že odzrkadľuje príbeh, ktorý sa stal minulosti. Ide o kata a kraviarku, ale odzrkadľuje veľmi dobre aj aktuálne dianie v spoločnosti. Ako dávame na okraj ľudí, ktorí nespĺňajú nami dané normy.

Terézia Pravdová: Ja som recitovala Zbrane bolesti od Paula Eluarda. Zaujala ma tým, ako plynula a aká bola naliehavá. Hľadala som v sebe asi tu bojovnosť, boj za slobodu, pretože práve tí, ktorí ju vybojujú, si ju často neužívajú a vlastne tí, ktorí si ju nevybojovali, tí si ju až tak nezaslúžia. Takže to bolo asi hľadanie toho, čo pre mňa sloboda znamená.

JKB

HĽADÁM A HĽADÁM SA...

Natália Noskovičová: Text som síce našla približne pred štyrmi rokmi a to úplnou náhodou v pezinskej knižnici, no trvalo mi dlhšie, kým som si k nemu našla cestu ako recitátorka. Medzičasom som si vyberala iné texty na Kubín. Tento rok som si k nemu konečne sadla, vyškrtila a zistila, že je úplne super. Študujem totiž politológiu a v texte sú mnohé narážky na našu politickú situáciu.

Iveta Kloptová: V lete tohto roku som si kúpila zbierku od Jany Beňovej a pôvodne som z nej vybrala iný text. Svoje rozhodnutie som však prehodnotila a dnes to neľutujem, pretože už prvá veta

z neho – „mám 35“ – sa so mnou spojila, pretože mám 35 rokov.

Eva Daňová: Táto ukážka si skôr našla mňa, nie ja ju. Hľadala som ju takmer do posledného dňa, tesne pred obvodným kolom Kubína. Marek Vadas je skvelý slovenský autor a je mi cťou, že som ho mohla predstaviť najmä mladým ženám, pretože jeho texty obsahujú mnohé úrovne. Netreba strácať samú seba a hlavu kvôli mužom, skôr podme myslieť na naše túžby a sny.

Lenka Želonková: Ide o moju vlastnú tvorbu a vybrala som si ju práve z toho dôvodu, že dokáže

najlepšie vystihnúť moje emócie, pocit izolácie a osobné skúsenosti počas môjho pobytu v Anglicku.

Denis Farkaš: Tento text sme hľadali spolu s mojou pedagogičkou z Divadla Falangír, s ktorou sa pravidelne pripravujem na prednesy. Už v minulosti sme pracovali s textom od Petra Balka, konkrétne s ukážkou z knihy Vtedy v Lošonci. Vedeli sme, že vyjde nová kniha a veľmi sme sa na ňu tešili. Je to obrovský posun na pôde slovenskej literatúry a našiel som v ňom dôležitosť originality a autorstva.

JM

...A NACHÁDZAM SA.

V poézii sa nám predstavilo 7 recitátorov:

Ján Galaba, Nitra – Milan Rúfus: Jedno pokolenie prichádza, jedno pokolenie odchádza. Zem však trvá

Poézia vychádzajúca zo životnej skúsenosti a jej prehodnocovania vo vzťahu k pomínutelnosti života, i z pripútanosti človeka k zemi v rôznych významoch. Recitátor bol na začiatku i v závere prednesu plne koncentrovaný na hĺbku textu a v tých miestach bol jeho prednes presvedčivý, zasahujúci city i vedomie. Schopnosť tvorby nadtextovej roviny však nedokázal udržať na celej ploche a vtedy sa jeho prednes niesol viac rovinou slov ako intenzívnej mysle či prežitku.

Kristína Reifová, Malacky – Dominika Moravčíková: Telo mlieka

Subtílnejšia interpretka si vybrala viacrozmerný text súčasnej autorky viažuci sa k histórii, kde sa striedajú reflexívne časti o prepojení krajiny a života ľudí s epickou líniou ich spôsobov i osudov. V kultivovanom rečovom prejave je istejšia a pôsobivejšia v explikatívno-kontemplatívnych polohách; dramatické momenty básne zatiaľ zostávajú v jej interpretácii zastreté, nevýrazné, bez silnejšieho zásahu. Plastický viacvrstvový text tak zostal v plochej, hoci čistej interpretácii.

Jaroslava Čajková, predsedníčka poroty

Iveta Jesenská, Martin – Maša Haľamová: Výber zo zbierky Básne

Intímny prednes charakterizovaný vnútorným stotožnením sa recitátorky s autorkou. Striedme používanie výrazových prostriedkov bez ambície experimentovať, spoliehajúce sa na silu prežitého. Prednesu by napriek tomu pomohla hlbšia analýza a dôslednejšie využitie technických možností recitátorky.

Richard Veselý, porotca

Adam Benko, Košice – Ivan Kolenič: Flek u Bohov

Text básnika tzv. Barbarskej generácie s postbeatnickou estetikou. Ide o variáciu slávnej Corsovej básne, v ktorej lyrický hrdina zvažuje, či sa má oženiť a začať sekať dobrotu. Báseň vo forme proklamácie posúvajú dopredu otázky o ďalšom jestvovaní hrdinu, ktoré, ak by sa v predkladanej podobe naplnili, znamenali by nielen ohrozenie jeho spôsobu života, ale aj samého bytia. V technicky dobre zvládnutom prednese sa ako problematické javí uchopenie textu, ktoré sa približuje žoviálnosti, zatiaľ čo vážnejší existenciálny moment v ňom absentuje. Výpoveď je neraz nejednoznačná (ironická? bezvýchodisková? ľahostajná?), málo vyhranená, čo zabráňuje zreteľnejšiemu striedaniu výrazových polôh a v konečnom dôsledku oslabuje umeleckú presvedčivosť prednesu.

Peter Milčák, porotca

Terézia Pravdová, Trnava – Paul Eluard: Zbrane bolesti

Terézia je výborná recitátorka, ktorá vie obsiahnuť myšlienkové poslanstvo autora a nielen to! Vybranú báseň povyšuje svojou interpretáciou a osobným vkladom. Recitátorka výrazne pracuje so sugestívnou atmosférou, ktorú prenáša do publika a ktorou si ho podmaňuje. Veľmi precízne člení a sprehľadňuje jednotlivé vrstevnaté myšlienky vychádzajúce z predlohy. Dômyselne pracuje s obrazovými metaforickými pasážami a významovou pauzou. Vystavaný záver bol mrazivou bodkou o pravde obsiahnutej v básni Zbrane bolesti francúzskeho básnika Paula Eluarda, ktorý je aj vďaka Teréziinmu výkladu nesmierne aktuálny i dnes.

Martina Majerníková Koval, porotkyňa

Lukáš Frankovič, Spišská Nová Ves – Virág Erdős: Takže teraz, mudrlanti

Recitátorov prednes bol premyslený a sústredený, jeho hlasové a rečové dispozície sú veľmi dobré. Text ktorý si zvolil je štruktúrovaný rovnorodo – stavaný je na symetricky stavaných kontrastoch dobra a zla, pričom jeho etické poslanstvo je explicitne vyjadrené. To prináša recitátorovi istý problém v hľadaní a nachádzaní väčšej variabilnosti výrazových prostriedkov. Prejav tak vyznieva po istom čase stereotypne. Pomohlo by viac sa oslobodiť smerom k emocionálite a väčšej výrazovej pestrosti.

Veronika Gašperanová, Beňuš – Lýdia Čechová, Jarmila Diňová, Sladjan Daniel Srdič, Martin Zloch: Ty si láska (koláž)

Recitátorka volila montáž rôznych autorov na tému láska. Text pri čítaní neponúka veľa výrazových možností a interpretácii, preto hrozila istá klišeovitosť v celkovom vyznení. Recitátorka však dokázala tento text veľmi výrazne rozfarbiť a oživiť. Jej prejav je kontaktný, pôsobí živo a bezprostredne, premyslene využíva pauzy a dobre pointuje jednotlivé sekvencie textu. Do budúcnosti odporúčam siahnuť po náročnejšom texte, recitátorka má dobré dispozície na to, aby ho zvládla.

Helena Čertíková, porotkyňa

V próze sme si vypočuli 5 recitátorov:

Denis Farkaš, Závod – Peter Balko: Ostrov

Príval energie, testosterónu, akcie a rozhodnosti, sily a drsného humoru pôsobil osviežujúco. Prednes sa pohyboval na rozhraní medzi akčným trilerom a paródiou naň. Oba prístupy boli legitímne a napokon aj ich kombinácia ponúkala nie nezaujímavé otázky o možnostiach oboch žánrov.

Richard Veselý, porotca

Lenka Želonková, Prešov – Lenka Želonková: Keď sa dostanem k moru, najprv ho ochutnám

Recitátorka je súčasne aj autorkou textu, čo sa v prípade, ak text nemá dostatočnú literárnu kvalitu, môže ukázať ako riskantná voľba. Recitátorkin text však disponoval možnosťami ponúkajúcimi plnohodnotnú realizáciu. Recitovať svoj vlastný text zároveň môže byť výhodou, ale aj hendikepom, v tomto prípade išlo skôr o druhú možnosť - prejavu chýbala väčšia prirodzenosť, schopnosť text výraznejšie štruktúrovať, presvedčivejšie budovať jednotlivé fragmenty

textu a spájať ich do celku. Je možné, že prednes by bol uveriteľnejší, ak by ho autorka vypovedala „len“ ako svoj príbeh s odzbrojujúcou prirodzenosťou.

Peter Milčák, porotca

Eva Daňová, Trnava – Marek Vadas: Žiť svoj sen

Recitátorka má rozprávačský talent. Opiera sa o rozprávačské pasáže, ktoré kreuje civilným prirodzeným spôsobom. Vie narábať s plynulým tokom reči, čím sa jej nerozbíja logická výstavba a pointovanie celkov. Autor Marek Vadas, ktorého text si recitátorka vybrala, však pracuje s prelínaním sna a skutočnosti. V interpretácii Evy Daňovej sa tieto dve polohy zliali do jednej. Myslím si, že problém bol v nedostatočných strihoch, ktorými mohla poslucháča lepšie orientovať v príbehu. Záver sa snažila vystavať, no potrebné tajomno príznačné pre texty Mareka Vadasa sa vytratilo. Rýchle nasadené tempo bolo na úkor zrozumiteľnej artikulácie.

Iveta Kloptová, Ružomberok – Jana Beňová: Kam v Bratislave

Ivetka je veľmi skúsená a špecifická recitátorka. Často pracuje s odstupom od príbehu, akoby ho pozorovala z dialky a príliš sa do neho nevciťuje. Je to jej špecifická črta a na poslucháča dobre funguje. Pripravená je veľmi dobre aj po technickej stránke a na javisku pôsobí sugestívne. Tento rok pracovala s poviedkou Jany Beňovej Kam v Bratislave, ktorá ale vyžaduje viac emocionálneho interesusu najmä v druhej, záverečnej časti. Ak by recitátorka dokázala abstrahovať smutno-smiešny humor v prvej časti príbehu, v závere mohla bolesť a osamelosť hlavnej hrdinky o čosi nástojčivejšie rezonovať.

Martina Majerníková Koval, porotkyňa

Natália Noskovičová, Pezinok – Jefim Zozuľa: Štúdio lásky k človeku

N. Noskovičová disponuje veľmi dobrou vnútornou energiou, jej prednes je sústredený, vyvážený, pôsobí isto a komunikatívne. Text, ktorý si zvolila je zaujímavý, so zreteľným etickým posolstvom. Ponúka množstvo zaujímavých a bizarných situácií, s ktorými sa recitátorka mohla viac vyhrať. Väčšinou sa však pridŕža epickej rozprávačskej línie textu, čo síce technicky veľmi dobre zvládla, ale čo jej neumožnilo viac sa výrazovo a emocionálne oslobodiť. Tak bohaté interpretačné možnosti, ktoré jej text ponúkal, ostali iba v názvaku.

Helena Čertíková, porotkyňa

Pá O. Hviezdoslav XVI

Sotva sa dohládam v nemocou nemom čase,
etapa rozlúk v tešivšie srdcia clívo príde.
Úsmevu bol tom v roku leda chabý prídel
zastretý rúškom. Kiež by to o rok bolo pasé!

Lúči sa rúči junák Kubín spopod Choča
nedeľnou rannou mĺkvou hmlou
l'istopad šifrou farieb daromnou
trudnomyselný sonet písať počal.

A preds' sa nádej nájde, že to var' zač' stálo,
že koník verša cvála v slnka žiar,
že príbeh hrebie v čerstvej plodnej hlíne,

aby v nej sadiť zrno jasnozrivé. A nie málo!
Bravúra vraveného slova, to jest dar,
ktorého ovocie na boží vodou mlyn je.

JKB

Hviezdoslavov Kubín 2021 – recitátori

Výsledky prehliadky

I. kategória prednesu poézie

predseda odbornej poroty: Mgr. Soňa Pariláková, PhD.

členovia odbornej poroty: Mgr. art. Janka Mikiťková, Mgr. Ingrid Zachorecová

počet súťažiacich: 8

Zlaté pásmo

Petra Krčmárová, Tlmače

Milán Rúfus: Zlatá muzika

Pedagogička: Ivetta Štribulová

Martín Tomčíšák, Humenné

Štefan Moravčík, Daniel Hevier:

Teraz nechám snívať vás

Pedagogička: PhDr. Eva Jacevičová

Ema Hájniková, Dolná Strehová

Daniel Hevier: Nedajme sa, baby!

Pedagogička: Sílvia Svákusová

Strieborné pásmo

Filíp Radimák, Bratislava

Valentín Šefčík: Ako sa Pišta zaľúbil

Pedagogička: Mgr. Mária Hirková

Ema Jurášová, Senica

Tomáš Janovic: Rozprávka o Feňoch

Bronzové pásmo

Chiara Matiašovská, Spišská Nová

Ves

Miriám Molnárová Nevyjelová:

Pokazená metla

Pedagogička: Mgr. Andrea Kožíková

Mária Šalamúnová, Nimnica

Viera Vičanová: Púpavienka

Pedagogička: PaedDr. Michaela

Guzmová

Linda Veselovská, Vavrečka

Terézia Mešťanová: Čert a Kača

Pedagogička: Denisa Šimurdová

Trabalíková

I. kategória prednesu prózy

predseda odbornej poroty: Mgr. Soňa Pariláková, PhD.

členovia odbornej poroty: Mgr. art. Janka Mikiťková, Mgr. Ingrid Zachorecová

počet súťažiacich: 10

Zlaté pásmo

Šimon Baláž, Humenné

Jaroslava Blažková - Zázrak života

Pedagogička: PhDr. Eva Jacevičová

Tomáš Novák, Trnava

Gianni Rodari - Neviditeľný Tonino

Pedagogička: Eva Kopáčíková

Petra Koribská, Košice

Daniel Hevier - Ako tma meškala

Pedagogička: Lucia Mačingová

Leonard Bíró, Nitra

Viliam Klímáček - Dur-moľová

symfónia

Pedagogička: Mária Dekanová

Strieborné pásmo

Ema Pašková, Trenčín

Krista Bendová - O pivnom potoku

Pedagogička: Jana Trembecká

Lukáš Ilčík, Lom nad Rimavicou

Jozef Mokoš - Prečo kohút naháňa

sľiepky

Pedagogička: Dana Jacenková

Šimona Húževková, Dohňany

Tamara Krjukovová - No počkajte!

Pedagogička: Mgr. Lucia Húževková

Bronzové pásmo

Lea Vargová, Betlanovce

Nataša Tanská: Puf a Muf

Ema Kasášová, Nové Zámky

Hans Christian Andersen - Škaredé

káčatko

Preklad: Matúš Hanes

Pedagogička: Oľga Kasášová

Jakub Hrnčiarik, Modra

Astrid Lindgrenová - Ako Emil

získal koňa

Pedagogička: Mária Setnická

II. kategória prednesu poézie

predseda odbornej poroty: Mgr. Soňa Pariláková, PhD.

členovia odbornej poroty: Mgr. art. Janka Mikitková, Mgr. Ingrid Zachorecová

počet súťažiacich: 9

Zlaté pásmo

Margaréta Hvozdíková, Nitra

Virág Erdős: Imperatív (a iné básne)

Pedagogička: Marica Šišková

Ester Fudalyová, Prešov

Štefan Moravčík: Prvý bozk

Pedagogička: PaedDr. Mária

Kuderjavá, PhD.

Strieborné pásmo

Anna Šimkovičová, Most pri Bratislave

Ľubomír Feldek: Balada o Aničkinom páde

Pedagogička: Martina Šimkovičová

Barbora Balážová, Zvolen

Jozef Mokoš: O cirkuse

Pedagogička: PaedDr. Dagmar

Hornáčková

Tatiana Altusová, Žilina

Milan Rúfus: Ľubka a Kovovlad

Pedagogička: Helena Makarová

Stela Bystričanová, Zákamenné

Daniel Hevier, Jozef Mokoš: Montáž

Pedagogička: Mgr. Zuzana Demková

Bronzové pásmo

Amélia Kavoňová, Košice

Daniela Hivešová Šílanová: Orchester zvončekového mužíčka

Pedagóg: Tomáš Hodermarský

Dominik Ctírad Kováč, Lubina

Milan Rúfus: O troch grošoch

Pedagogička: Mgr. Júlia Bublavá, Dis.art

Sofia Staníková, Trnava

Milan Rúfus: Sestrička

Pedagogička: Mgr. Silvia Kovérová

II. kategória prednesu prózy

predseda odbornej poroty: Mgr. Soňa Pariláková, PhD.

členovia odbornej poroty: Mgr. art. Janka Mikitková, Mgr. Ingrid Zachorecová

počet súťažiacich: 10

Zlaté pásmo

Mária Kristofčáková, Nižná

Krista Bendová: Osamelá princezná

Pedagogička: Zdena Brozová

Jakub Valášek, Cerová

Christine Nöstlinger: Keď si môj

otec chcel vziať mamu Anny

Lososovej

Pedagogička: Ľubica Kiráľová

Strieborné pásmo

Klára Pajgertová, Banská Bystrica

Ružena Smatanová: Môj prvý bozk

Pedagogička: Dagmar Hornáčková

Ondrej Popčák, Chlmec

Peter Karpinský: Záhrada

vystrašeného ducha

Pedagogička: Jana Kuriľová

Tomáš Fehérpataky, Poltár

René Goscinny, Jean Jacques Sempé:

Bicykel

Pedagogička: Zuzana Bokorová

Tobias Groma, Čaňa

Daniel Hevier: More vo fľaštičke

Pedagogička: Ľuboslava Bozogáňová

Adam Albert, Kostolište

Eva Urbanová: Jeleňatý a Kravatý

Pedagogička: Beáta Reifová

Jana Habalová, Bernolákovo

Jaroslava Blažková: Zelené ríbezle

Pedagogička: Zuzana Spodniaková

Bronzové pásmo

Lucia Kudlíková, Nové Mesto nad

Váhom

Daniel Hevier: Dáždnikový skladateľ

Pedagogička: Andrea Rubaninská

Brigit Gallová, Nitra

Viliam Klimáček, Dezider Tóth:

Lietajúca večera

Pedagogička: Kristína Šimkovičová

III. kategória prednesu poézie

predseda odbornej poroty: Mgr. Soňa Pariláková, PhD.

členovia odbornej poroty: Mgr. art. Janka Mikitková, Mgr. Ingrid Zachorecová

počet súťažiacich: 8

Zlaté pásmo

Sofia Kurňavková, Zákamenné

Pavol Országh Hviezdoslav: Anča

Pedagogička: Zuzana Demková

Strieborné pásmo

Sára Štofánová, Košice

Gro Dahle: Tik-tak, vraví čas (preklad

Petra Mikulášová)

Pedagogička: Eva Grohová

Terézia Bajtošová, Trnava

Alexander Sergejevič Puškín:

Rozprávka o zlatom kohútíkovi

Pedagogička: Blanka Blesáková

Alžbeta Piňková, Humenné

Ján Štrasser, Viliam Klímáček: Óda na

O.D.

Pedagogička: PhDr. Eva Jacevičová

Lea Vagalová, Trnava

Anna Achmatovová: Na brehu mora

(preklad Ján Zambor)

Pedagogička: Mgr. Silvia Kovárová

Bronzové pásmo

Natália Martínáková, Vrbovce

Ľubomír Feldek: Hra na báseň

Pedagogička: Janka Plešová

Ivana Pechová, Banská Bystrica

Ján Navrátil: Jasnozrivá

Pedagogička: Dagmar Hornáčková

Hanka Plšková, Nové Zámky

Maruška Kožlejová - Výber

III. kategória prednesu prózy

predseda odbornej poroty: Mgr. Soňa Pariláková, PhD.

členovia odbornej poroty: Mgr. art. Janka Mikiťková, Mgr. Ingrid Zachorecová

počet súťažiacich: 9

Zlaté pásmo

Ondrej Spišák, Nitra

Alexej Slapovskij: Neistota

Pedagogička: Marica Šišková

Jakub Szöke, Nitra

Michail Zoščenko: Aristokratka,

preklad Ján Ferenčík

Pedagogička: Marica Šišková

Strieborné pásmo

Tereza Križanová, Trnava

Gudrun Pausewang: Panáček bez tieňa

Emília Škvareninová, Trenčín

Etgar Keret: Spokojnosť, preklad Silvia

Singer

Pedagogička Renata Fabová

Bronzové pásmo

Adam Baláž, Ľubica

Branislav Jobus: Ako komáre Mirnix

a Dirnix pracovali na oddelení

hematológie

Pedagogička: Mgr. Anna Zemčáková

Hana Danišová, Banská Bystrica

Marta Hlušíková: Moje nové plavky

Pedagogička: Dagmar Hornáčková

Radoslav Káčerík, Žilina

Július Satinský: Bozky a yes yes

Pedagogička: Zuzana Schmidt

Kolláriková

Adam Vietoris, Čataj

Daniel Hevier: Stopky vedú do temnoty

Pedagogička: Dagmar Lenártová

Daniel Ostrovský, Sasinkovo

Sławomir Mrozek: Nočný expres

Pedagogička: Jana Pavlovičová

Výsledky súťaže

IV. kategória prednesu poézie

predseda odbornej poroty: Mgr. Jaroslava Čajková**členovia odbornej poroty:** Doc. PhDr. Hela Čertíková, Mgr. art. Martina Majerníková Koval, MUDr. Richard Veselý, Mgr. Peter Milčák, PhD.**počet súťažiacich:** 10

1. miesto

Eva Olhová, Martin

Andrej Voznesenskij: Monológ Marilyn

Monroe, preklad Miroslav Válek

3. miesto

Dominika Ďuricová, Veľký Krtíš

Ján Kostra: Zem

2. miesto

Andrej Rácz, Nitra

Zbigniew Herbert, Jan Twardowski:

Priepasť pána Cogita; preklad Marian

Milčák, Peter Milčák, Vlastimil

Kovalčík

Pedagogička: Marica Šišková

Čestné uznanie

Pavína Praskačová, Častkov

Alexander Sergejevič Puškín:

Bachčisarajská fontána, preklad

Lubomír Feldek

Pedagogička: Mgr. Jana Báňayová

Bronislava Ištvanová, Košice

Pavol Országh Hviezdoslav: Ráchel

Pedagogička: MgA. Marica

Harčariková

Ema Mančíková, Sered'

Rupi Kaur: Mlieko a med, preklad

Miroslava Ábelová

Pedagogička: Katarína Valábková

Zlaté pásmo

Eva Olhová, Martin

Andrej Voznesenskij: Monológ Marilyn

Monroe, preklad Miroslav Válek

Andrej Rácz, Nitra

Zbigniew Herbert, Jan Twardowski:

Priepasť pána Cogita; preklad Marian

Milčák, Peter Milčák, Vlastimil

Kovalčík

Pedagogička: Marica Šišková

Bronislava Ištvanová, Košice

Pavol Országh Hviezdoslav: Ráchel

Pedagogička: MgA. Marica

Harčariková

Dominika Ďuricová, Veľký Krtíš

Ján Kostra: Zem

Strieborné pásmo

Pavína Praskačová, Častkov

Alexander Sergejevič Puškin:
Bachčisarajská fontána, preklad
Ľubomír Feldek
Pedagogička: Mgr. Jana Báňayová

Ema Mančíková, Sered'

Rupi Kaur: Mlieko a med, preklad
Miroslava Ábelová
Pedagogička: Katarína Valábková

Bronzové pásmo

Laura Laurinčíková, Trenčianske Stankovce

Jacques Prévert: Slnko noci, preklad
Vladimír Reisel
Pedagogička: Karin Kubicová

Samuel Vrlák, Malacky

Märta Tikkanen: Príbeh lásky storočia,
preklad Jarmila Cihová
Pedagogička: Beina Reifová

Monika Kabzanová, Považská Bystrica

Jaroslav Rezník: Morálka lásky

Ema Fröhlichová, Kamienka

Ingeborg Bachmannová: Nepoznám
iný lepší svet, preklad Miha Haugová
Pedagogička: Mgr. Nina Kollárová,
PhD.

IV. kategória prednesu prózy

predseda odbornej poroty: Mgr. Soňa Pariláková, PhD.

členovia odbornej poroty: Mgr. art. Janka Mikiťková, Mgr. Ingrid Zachorecová

počet súťažiacich: 9

1. miesto

Alexandra Hornáková, Trnava

Alí Smith: Jeseň, preklad Pavol Lukáč
a Kristína Svrčková
Pedagogička: Blanka Blesáková

3. miesto

Alex Mihalík, Nové Zámky

Ian McEwan: V orechovej škrupinke,
preklad Katarína Jusková
Pedagogička: Marica Šišková

2. miesto

Veronika Synčáková, Nitra

Dominika Moravčíková: Teplokrvný
druh
Pedagogička: Kristína Šimková

Jakub Pecen, Nová Dubnica

Dušan Mišana: Oáza s jablňami
Pedagogička: Miriam Martináková

Linda Ollé, Bratislava

Elfriede Jelinek: Milenky – útržky ženy,
preklad Jana Bžochová-Wild
Pedagóg: Matej Hlatký

Zlaté pásmo

Alexandra Hornáková, Trnava

Ali Smith: Jeseň, preklad Pavol Lukáč
a Kristína Svrčková
Pedagogička: Blanka Blesáková

Veronika Synčáková, Nitra

Dominika Moravčíková: Teplokrvný
druh
Pedagogička: Kristína Šimková

Linda Ollé, Bratislava

Elfriede Jelinek: Milenky – útržky ženy,
preklad Jana Bžochová-Wild
Pedagóg: Matej Hlatký

Strieborné pásmo

Jakub Pecen, Nová Dubnica

Dušan Mitana: Oáza s jablami
Pedagogička: Miriam Martináková

Alex Mihalčík, Nové Zámky

Ian McEwan: V orechovej škrupinke,
preklad Katarína Jusková
Pedagogička: Marica Šišková

Nina Benkovičová, Bratislava

Anna Gavalda: Katgut, preklad
Gabriela Uhlárová Pedagogička Mgr.
Art. Juliana Svítková

Laura Majcherová, Nitra

Tereza Olhová: Nespúšťaj oči z trate

Bronzové pásmo

Pavína Púpalová, Banská Bystrica

Roald Dahl: Aj jahňa môže zabiť,
preklad Ivica Chorvátová
Pedagóg: Daniel Výrostek

Tamara Kenderová, Ružomberok

Roald Dahl: Prasa, preklad Rudolf
Lesňák, ml. a Ivica Chorvátová
Pedagogička: Anna Mišurová

**Katarína Gazdová, Vranov nad
Topľou**

Robert Hugh Benson: Pán sveta,
preklad Martina Palkovičová
Pedagogička: Monika Klaciková

Adela Gaľová, Prešov

Viliam Klímáček: Tapetová ruža
Pedagogička: Mgr. Jana Macková

V. kategória prednesu poézie

predseda odbornej poroty: Mgr. Jaroslava Čajková

členovia odbornej poroty: Doc. PhDr. Hela Čertíková, Mgr. art. Martina Majerníková Koval, MUDr. Richard Veselý, Mgr. Peter Miščák, PhD.

počet súťažiacich: 6

1. miesto

Terézia Pravdová, Trnava

Paul Eluard: Zbrane bolesti, preklad

Vladimír Reisel

3. miesto

Adam Benko, Košice

Ivan Kolenič: Flek u bohov

Pedagogička: Eva Grohová

2. miesto

Veronika Gašperanová, Beňuš

Lýdia Čechová – Jarmila Diňová –

Sladjan Daniel Srdić, Martin Zloch: Ty

si láska

Pedagogička: Ivana Kováčová

Zlaté pásmo

Terézia Pravdová, Trnava

Paul Eluard: Zbrane bolesti, preklad

Vladimír Reisel

Veronika Gašperanová, Beňuš

Lýdia Čechová – Jarmila Diňová –

Sladjan Daniel Srdić, Martin Zloch: Ty

si láska

Pedagogička: Ivana Kováčová

Strieborné pásmo

Adam Benko, Košice

Ivan Kolenič: Flek u bohov

Pedagogička: Eva Grohová

Lukáš Frankovič, Spišská Nová Ves

Virág Erdős: Takže teraz mudrlanti,

preklad Eva Andrejčáková a Vlado

Janček

Bronzové pásmo

Iveta Jesenská, Martín

Maša Haľamová: Básne

Kristína Reifová, Kostolíšte

Dominika Moravčíková: Telo mlieka

Pedagogička Beina Reifová

V. kategória prednesu prózy

predseda odbornej poroty: Mgr. Jaroslava Čajková**členovia odbornej poroty:** Doc. PhDr. Hela Čertíková, Mgr. art. Martina Majerníková Koval, MUDr. Richard Veselý, Mgr. Peter Miščák, PhD.**počet súťažiacich:** 5

1. miesto

Neudelené

2. miesto

Denis Farkaš, Závod

Peter Balko: Ostrov

Pedagogička: Beáta Reifová

3. miesto

Iveta Kloptová, Ružomberok

Jana Beňová: Kam v Bratislave

Lenka Želonková, PrešovLenka Želonková: Keď sa dostanem
k moru, najprv ho ochutnám

Zlaté pásmo

Denis Farkaš, Závod

Peter Balko: Ostrov

Pedagogička: Beáta Reifová

Strieborné pásmo

Iveta Kloptová, Ružomberok

Jana Beňová: Kam v Bratislave

Lenka Želonková, PrešovLenka Želonková: Keď sa dostanem
k moru, najprv ho ochutnám

Bronzové pásmo

Eva Daňová, Trnava

Marek Vadas: Žiť svoj sen

Natália Noskovičová, PezinokJefim Zozuľa: Štúdio lásky k človeku,
preklad Ján Štrasser

Pedagogička: Stanislava Koničková